ИЗВОДИ ИЗ АКТУЕЛНЕ СТЕЧАЈНЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

др Вук Радовић, LL.M.*

др Марко Радовић**

Увод

Удружење за стечајно право већ ствара традицију са објављивањем актуелне судске праксе из области стечајног права. Аутори у наредним редовима излажу примере, који су по становшту Удружења, значајни за развој стечајног права и судске праксе.

Изнети примери су образложени првенствено уобличавањем сентенце, која представља суштински закључак Удружења за стечајно право о становишту суда презентованом у судској одлуци, а потом је интерпретирана суштина образложења саме одлуке или става суда, уз идентификационе податке о самој одлуци или ставу суда.

Поводом последњег питања изложене су сентенце из одлука првостепеног и другостепеног суда, првенствено због квалитетне аргументације, као и мотивисања научне и стручне јавности на дискусију поводом изнетих ставова у тим одлукама.

---

* Редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, *vuk@ius.bg.ac.rs*.

* Судија Привредног суда у Београду и доцент на Правном факултету, Универзитета „Унион“, *markoradovic985@yahoo.com*.

1. Сентенца:

(Из решења Привредног апелационог суда
Пвж 374/24 од 25.12.2024. године)

Нема места спајању поступака поводом више поднетих предлога за отварање стечајног поступка, већ се сваки предлог испитује посебно.

Из образложења:

Стечајни поступак је по својој природи ванпарнични поступак. Зато нема места сходној примени правила из Закона о парничном поступку у вези са литиспенденцијом, односно правила о одбацивању тужбе која је поднета против истог лица у истој правној ствари, ако је претходно већ поднета тужба са истим захтевом, односно ако је ранија парница већ почела да тече. Због тога нема могућности ни да се споје различити стечајни поступци у ситуацији када је поднето више предлога за покретање стечајног поступка, већ се сваки испитује посебно. Кад се донесе одлука о отварању стечаја остали предлози се одбацују. О овим питањима је дат и одговор утврђен на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда од 18. марта 2021. године.

2. Сентенца:

(Из решења Привредног апелационог суда
Пвж 226/2025 од 14.08.2025. године)

Мере обезбеђења се одређују у претходном стечајном поступку само ако постоји опасност да ће стечајни дужник отуђити имовину или уништити документацију до отварања стечајног поступка.

Из образложења:

У конкретном случају предлагач није доставио доказе да постоји опасност за отуђење имовине од стране стечајног дужника на штету поверилаца или, пак, да постоји опасност да ће стечајни дужник у претходном стечајном поступку до утврђивања постојања стечајног разлога уништити документацију стечајног дужника или је, пак сакрити, односно учинити недоступном стечајном управнику, правилно је првостепени суд одлучио када је одбио предлог предлагача за одређивање мере обезбеђења, опредељеног уз предлог за покретање стечајног поступка.

3. Сентенца:

(Из решења Привредног апелационог суда
Пвж 88/2025 од 11.04.2025. године)

Приликом одлучивања о отварању стечајног поступка суд треба да цени приговор застарелости потраживања предлагача према стечајном дужнику, који је поднео оснивач стечајног дужника или треће заинтересовано лице.

Из образложења:

У поступку по предлогу за отварање стечајног поступка који је поднео поверилац, заступник стечајног дужника није спорио постојање стечајног разлога. Међутим, оснивач стечајног дужника је истакао приговор застарелости потраживања предлагача. Првостепени суд је отворио стечајни поступак, а приговор застарелости није ценио, уз образложење да је истакнут од стране трећег лица.

Привредни апелациони суд налази да се одлука првостепеног суда не може прихватити као правилна. Суд ће у поновном поступку ценити да ли је потраживање предлагача према стечајном дужнику застарело или није, уз примену одредаба Закона о облигационим односима.

4. Сентенца:

(Из решења Привредног суда у Београду Ст 101/2015
од 05.02.2025. године, решења Ст 101/2015 од 17.09.2025. године,
и решења Привредног апелационог суда Пвж 66/2025
од 28.05.2025. године)

О законитости поступања стечајног управника првостепени стечајни судија води рачуна по службеној дужности током трајања читавог стечајног поступка, а не само до решења којим је констатована продаја имовине стечајног дужника у погледу које су уочене неправилности у раду стечајног управника.

Образложење:

У првостепеном поступку, приликом доношења решења Привредног суда у Београду Ст 101/2015 од 05.02.2025. године, утврђено је да је стечајни управник спроводио уновчење имовине непосредном погодбом без претходног спровођења процене вредности имовине и прибављања сагласности одбора поверилаца. Ова продаја констатована је решењима суда и иста су постала правноснажна.

Првостепени суд је, приликом доношења одлуке о разрешењу стечајног управника истакао да се ради о незаконитом поступању стечајног управника, јер је спроводио уновчење имовине без претходне процене њене вредности у стечајном поступку и прибављања сагласности одбора поверилаца. То је један од разлога због којег је донето решење о његовом разрешењу.

У поступку по изјављеној жалби, Привредни апелациони суд је, решењем Пвж 66/2025 од 28.05.2025. године, истакао да нису основани разлози за разрешење стечајног управника то што је стечајни управник уновчавао имовину стечајног дужника без претходног вршења процене и сагласности одбора поверилаца за продају методом непосредне погодбе. Наведено из разлога што након извршених продаја у стечајном поступку и обавештења стечајног управника о исплати цене, стечајни судија врши контролу законитости поступка продаје пазећи по службеној дужности на евентуалну ништавост и доноси решење о констатацији продаје. У конкретном случају решењима је констатована продаја и иста су постала правноснажна, па из наведног произлази да је законитост и правилност спроведеног поступка продаје ценио првостепени суд приликом доношења наведних решења. Притом, против решења о констатацији продаје се може изјавити жалба. Како је то изостало, произлази да су решења о констатацији продаје правилна и законита, па начин на који је спроведен поступак продаје није од утицаја и не може бити основан разлог за разрешење стечајног управника.

У поновном поступку првостепени суд је, решењем Ст 101/2015 од 17.09.2015. године, истакао да суд по службеној дужности води рачуна о законитости поступања стечајног управника током читавог трајања стечајног поступка. У том смислу, чињеница да су решења о констатацији продаје постала правноснажна може утицати искључиво на правну обавезност ових решења. Међутим, то не значи да стечајни судија не може и након њиховог доношења, односно и по њиховој правноснажности, да утврди незаконитост рада стечајног управника у поступку саме продаје. Сходно томе, стечајни судија је овлашћен да стечајног управника разреши и због незаконитих радњи које су имале за последицу доношење правноснажних решења о констатацији продаје.

5. Сентенца:

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 377/24 од 06.02.2025. године)

Након првобитног повлачења предлога за покретање стечаја у складу са Унапред припремљеним планом реорганизације (даље: УППР) не може се дати предност у решавању по новоподнетом УППР-у, уколико је у међувремену поверилац поднео предлог за отварање стечајног поступка.

Из образложења:

Стечајни дужник је у предмету Рео. 15/2023 (стари број: Рео. 1/2023) поднео предлог за покретање стечаја у складу са УППР-ом дана 30. јануара 2023. године, дакле пре него што је било одлучено о предлогу разлучног повериоца за покретање стечајног поступка. Међутим, стечајни дужник је повукао овај предлог, која ситуација се може уподобити ситуацији у којој је предлог за покретање стечајног поступка у складу са УППР-ом одбачен. Након тога, стечајни дужник је поднео нови предлог плана и то након подношења предлога разлучног повериоца за покретање стечајног поступка. У овој ситуацији не може се више дати предност новоподнетом предлогу, већ се у складу са императивном одредбом и члана 158. став 10. Закона о стечају, прво одлучује о предлогу за покретање стечајног поступка који је поднео разлучни поверилац.

6. Сентенца из првостепене и другостепене одлуке:

(Из решења Привредног суда у Београду Ст 41/24 од 04.06.2025. године и решења Привредног апелационог суда Пвж 241/2025 од 10.09.2025. године)

Из одлуке првостепеног суда:

Стечајни судија није дужан да именује лице предложено од стране предлагача -повериоца за стечајног управника, већ је дужан да у образложењу наведе да је предлог размотрио, а именовање управника подлеже искључиво његовој процени да ли је целисходно ангажовати предложеног стечајног управнка или стечајног управника одређеног методом случајног одабира.

Из образложења:

Смисао одредбе члана 20 став 3 Закона о стечају јесте да суд разматра предлог стечајног повериоца за именовање стечајног управ-

ника, ако исти постоји, па на основу своје процене дискрециono одлучује о томе да ли ће именовати предложеног стечајног управника или је у конкретном случају целисходније именовати управника методом случајног одабира.

Суд је става да би чињеничним образлагањем разлога због којих суд није прихватио предлог стечајног повериоца за именовање стечајног управника ушао у чињенична питања која би могла водити потпуном ограничавању дискреционе оцене суда у погледу тога да ли ће именовати стечајног управника означеног у предлогу од стране повериоца - предлагача. Овакво тумачење не би било у складу са обележјем стечајног поступка као хитног поступка у складу са чл. 8 Закона о стечају, нити са улогом стечајног судије у стечајном поступку.

Да је интенција законодавца била да је дужност стечајног судије да именује стечајног управника кога предложи стечајни поверилац - предлагач, законом би било изричито предвиђено да је суд дужан да одреди предложеног стечајног управника, осим ако евентуално не постоје разлози за његово изузеће. Евентуално постојање сукоба интереса било би могуће утврдити тек детаљним истраживањем чињеница због којих стечајни управник не би требало да поступа у конкретном случају, које тумачење није у духу члана 20 став 3 Закона о стечају, који захтева од стечајног судије да у одлуци о именовању стечајног управника наведе да је имао у виду да је поверилац - предлагач предложио одређено лице за стечајног управника, али стечајни судија има право на дискрециону оцену да ли ће именовати то лице за стечајног управника или ће применити метод случајног одабира. У прилог оваквог тумачења говори и став Привредног апелационог суда изражен у „Билтену судске праксе привредних судова“ бр. 3/2024 на страни 161 дат кроз одговор на 19. питање, из ког произлази да када поверилац у предлогу предложи именовање одређеног стечајног управника, па уколико се стечајни управник кога је предложио поверилац, пре самог рочишта за испитивање стечајног разлога изјаснио да не би могао да прихвати дужност из личних разлога, предлагач више нема овлашћење да поново предложи стечајног управника, јер је то могао учинити само у предлогу.

Дакле, не постоји обавеза да предложени стечајни управник буде именован од стране суда („Билтену судске праксе привредних судова“ бр.3/2024, сте. 161 и 162). Суд је само дужан да у својој одлуци наведе да је разматрао и предлог повериоца, али је у оквиру своје дискреционе оцене, коју има само стечајни судија одлучио да за стечајног управника именује лице методом случајног одабира.

У супротном, надлежност за именовање и процена целисходности именовања одређеног лица за стечајног управника била би пребачена на другостепени суд уколико се исти не слаже са тумачењем члана 20 Закона о стечају са провостепеним судом“.

Из другостепене одлуке:

> Суд мора образложити своју одлуку и навести разлоге који су га водили приликом одлучивања да предлог повериоца за именовање стечајног управника прихвати или не, али разлози образложења свакако не могу бити засновани на претпоставкама, односно непровереним подацима или тврдњама.

Из образложења:

Не стоје наводи из образложења побијаног решења да је првостепени суд дужан да у својој одлуци само наведе да је разматрао и предлог повериоца за именовање стечајног управника, будући да се не ради о дискреционој оцени већ о обавези суда да исти предлог размотри. При том, нејасан је навод образложења да би у конкретном случају, у циљу заштите поверења свих поверилаца у поступку стечаја било оправдано именовати стечајног управника методом случајног одабита и да повериоци међусобно могу имати различите интересе, а нарочито предлагач и остали повериоци који нису предложили отварање стечајног поступка.

Из законских одредби произлази да је именовање стечајног управника тзв. аутоматским одабиром правило. Тачно је да стечајни судија није везан предлогом повериоца у смислу да за стечајног управника мора именовати предложено лице под условом из одредбе члана 20. став 3. Закона о стечају и да је у обавези да исти предлог размотри. То даље значи да је у обавези да своју одлуку образложи и да наведе разлоге који су га водили приликом одлучивања да такав предлог прихвати или не, али разлози образложења свакако не могу бити засновани на претпоставкама, односно непровереним подацима или тврдњама.

НАПОМЕНА:

Због квалитета аргументација изнетих у одлукама првостепеног и другостепеног суда, Удружење за стечајно право је одлучило да сентенама образложи обе одлуке, у циљу мотивисања научне и стручне јавности на дискусију поводом изнетих ставова у тим одлукама.